

OVIDIU

PRIMA REVISTA LITE-
RARA DOBROGEANA

APARE LUNAR

Director, **PETRU VULCAN.**

▼▼▼

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: Str. DECEBAL, 8.
CONSTANȚA

▼▼▼

ABONAMENTUL:

Un an în țară . . . Lei 6 | Un an în străinătate Lei 10
Jum. an . . . . . „ 3 | Jum. an . . . . . „ 5

UN NUMĂR 50 BANI

▼▼▼

SUMARUL No. 4.

Henrik Ibsen, de P. Dunilescu. — Unul
ideal (poezie), de D. C. Zavalide. — Din
geografia istorică a României (studiu), de
Aurel Mircea, profesor. — Foi veștede...
(poezie), de Din. C. Zavalide. — Tezaurul
din Franckard (roman), de Albert Dar. —
Zile Mari (conferință), de Căpitan Popovici-
Răsbont. — Elda (poezie), de F. David-
Bacău. — Mișcarea literară, de P. Vulcan
și D. C. Zavalide. — Iubirea mea (poezie),
de M. A. Renert

OVIDIVS

Constanța, 1906 ▼▼
Tipografia „Aurora”
▼▼ Frați Grigoriu.

 A APĂRUT

Marele Album Național al Dobrogei

Inchinat M. S. REGELUI CAROL I

elaborat de D-l PETRU VULCAN.

Acest album istoric, în care se cuprind figurile: Voevodului Mircea-cel-Bătrân, al M. S. Regelui Carol I și Familiei Regale, prefectii din trecut și prezent, primarii comunelor urbane, reprezentanții armatei, precum și Inaltul Cler, șefii tuturor autorităților, reprezentanții agriculturii, industriei, comerțului și finanțelor, Muftiu și Cadiu, consilieri județeni, etc.. costă numai 10 lei și se expediază franco la destinație.

Doritorii să poseadă în bibliotecile lor și pe masă albumul Dobrogei, să se adreseze D-lui P. Vulcan, directorul Revistei «Ovidiu» la Constanța.

Coperta albumului, care e un cap de operă, a D-lui Marius Bunescu, distinsul desenator dobrogean, am reprodus-o pentru tablou pe perete, și oricine 'și-o poate procura de la administrația revistei noastre cu 50 bani, expediindu-se franco la destinație.

OVIDIU

PRIMA REVISTA LITERARA DOBROGEANA

Director-fondator: PETRU VULCAN

HENRIK IBSEN

La 9 Decembrie 1904, muri în Cristiania, capitala Norvegiei, învățatul Georg Sauernvein, profesorul de altădată al reginei noastre, om vestit pentru înaltele sale cunoștințe¹⁾.

Nici doi ani nu se împliniră dela moartea acestui renumit filolog și orașul Cristiania perdu de astădată pe cel mai mare scriitor al țării sale, pe Henrik Ibsen, geniu plin de putere în satire și drame.

Inzestrat cu o fire rece și severă, el nu se împăca cu nimic ce era convențional; nu-i plăcea niciodată laudele și onorurile mulțimei, pe cari adesea le înfiera adânc prin satirele sau dramele sale pline de humor distructibil.

Criticul danez Georges Brandes, care păstrează multe amintiri despre Ibsen, istorisește cum în 1891 aflându-se la Sandviken, lângă Cristiania, cu mai mulți pictori norvegieni, se informează că Ibsen se află singur la hotel și hotărâ împreună cu tovarășii săi, să-l invite la masă.

La prima invitație, Ibsen, totdeauna sălbatec, refuză. — Câți oameni o să fie ?

— Nouă.

— Nu-mi place să mănânc cu mulți.

— Suntem numai artiști, o să luăm masa la hotelul d-voastră, n'o să fiți silit nici să vă îmbrăcați, nici să eșiți.

În sfârșit, Ibsen primește. Numai decât se svonește, că i se dă un banchet; vrea să ia parte la dânsul toată lumea. D. Brandes depărtează pe necunoscuți, dar nu poate refuza familiile cari îl primiseră bine. Se întoarce la dramaturg și-i mărturisește, că o doamnă vrea să fie la masă și ea.

— Absolut *nu*, răspunde autorul lui Brandes.

— E o tânără frumoasă, veselă și durdulie.

— Nu-mi plac nici șgolobiele, nici durduliele.

— Mi-a spus, că i-ați curtat odată mătușa.

— Atunci se schimbă chestia, să poftească!

În ziua hotărâtă, d. Brandes, în frac, bate la ușa lui Ibsen. Acesta îl primește furios :

1) Despre acest scriitor, s'a vorbit în No. 11 și 12 din „Ovidiu” pe 1905.

- In frac? Dar eu n'am frac.
- Veți veni în redigotă.
- Doamna, de care mi-ai vorbit, a sosit? Câți sunteți?
- Douăzeci și două de persoane.
- M'ați trădat; ați spus c'o să fie numai nouă.
- Nu merg...

După multă bătae de cap, Brandes reușește să-l aducă. Dar fața dramaturgului era așa de serioasă, că la sosirea lui, se făcu o tăcere lugubră. Masa se începe într'o atmosferă așa de rece, că oaspeții crezură necesar să destupe șampania imediat după pește și să ție discursuri în onoarea poetului. De la prima frază, dânsul întrerupse pe orator, care-l rugă respectos să-l lase să sfârșiască. Și d-l Brandes urmă să-l compare cu soarele și cu stelele de pe cer.

Dar totul fu în zadar.

— *Iată un discurs, replică Ibsen, în privința căruia ași avea multe de zis; dar prefer să tac.*

— Fă observațiunile necesare, maestre, îi zise oratorul, vom fi încântați.

— Nu, prefer să tac.

Atunci un domn, așezat lângă o actriță frumoasă, luă cuvântul: «Vecina mea, mă roagă să mulțumesc doctorului Ibsen din partea artistelor, pentru rolurile scrise pentru ele și pe cari le joacă mai cu plăcere decât pe ale tuturor celorlalți autori».

— Nu seriu roluri, urmă să mormăie doctorul, nu reprezintă decât

persoane și n'am niciodată în vedere un actor sau o actriță.

Ilustrul dramaturg nu-și prea da seamă de efectul pe care-l producea ursuzlăcul lui; căci eșind de la prânz, se exprimă naiv: «Iată o serbare foarte reușită». Și era sincer.

Noi, judecând după lucrările lui traduse și în limba română (vre-o 8 la număr), vedem pe Ibsen identificat cu opera sa. Ce vor putea zice dar, despre această calitate, acei ce au avut fericirea să le citească de-adreptul în limba în care le-a scris odată Ibsen!... Dramatismul său pare simplu, motivat și natural, dar neînduplecat și crud. De aceea, pe scenele noastre, operele lui Ibsen n'au prins; personajii lui par barbare, străine de legile și credințele noastre. Pare că, cetindu-le, câștigi mai mult, de cât văzându-le vii pe scenă.

Unii critici, ca Herman Türck, pune pe Ibsen între poeții anarhiști, luând, bun înțeles, în considerație principiile, câte odată prea arbitrare, ale filosofiei lui Ibsen. *La ce suntem în fond datori să ținem?* zice Ibsen. *Cine mă asigură, că de două ori două, nu fac cinci, sus la Jupiter?*

Dar dacă aceste considerațiuni pentru noi, cari am cetit și cunoaștem prea puține din lucrările lui, nu au destulă valoare.

Ibsen, în viață, a cântărit lucrurile, le-a definit așa cum le-a priceput și la prea puține critice

a răspuns. Ne-ar folosi mult acele discuțiuni, pe cari el le-a visat și și-a dat părerea asupra lor.

Nu-i destul pentru un critic, fie el cât de însemnat, să aibe numai curagiul condeului. Trebuie să fie conștiincios și răbdător. Să asculte replica autorului și să ție seamă de ea. Eu cred, că poezia, filosofia și religia, se vor contopi într'un nou criteriu, într'o nouă putere de viață, despre care noi, cei de acum, nu ne putem face o idee clară. S'a zis despre mine, în diferite împrejurări, că ași fi pesimist. Și sunt pesimist, întru cât nu cred în vecinicia idealurilor omenești. Dar sunt și optimist, pentru că cred în putința transmiterii și dezvoltării idealurilor.

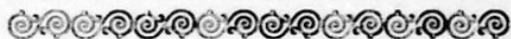
Ca să fiu mai lămurit, cred că idealurile noastre, prin faptul că se perd, înclină în direcțiunea pe care am definit-o în drama mea *Impărat și Galilean*, sub numele de «a treia împărăție».

Astfel știa Ibsen să răspundă criticilor, ce-i judecau operele.

Odată cu moartea sa, întâmplată la 10 Maiu 1906, lumea europeană plânge în unanimitate perderea acestui geniu nordic, care până la vârsta de 78 ani păstra aproape aceiași forță în cugetare și aceiași constantă în judecată. Trăind între oameni și scriind, el nu părea a fi, decât același om hotărât și sever. Înaintea lui nimeni nu putea să aibe trecere. Nu vedea în lumea dimprejur decât un singur om, cu

care venind în contact, îi spunea par'că în tăcere vorbele, pe cari odată Napoleon Bonaparte le rostea cu mândrie: *Nu sunt camaradul nici unui om! Nimeni nu poate să exercite o stăpânire asupra mea.* Dela Göthe, spun unii, nu s'a văzut un spirit mai înalt și mai prodigios ca Ibsen. S'a născut în orașelul Skien, în Norvegia, la 1828 Martie 20. Pe ziua de 1 Iunie st. n. acest an, s'a înmormântat la Cristiania, în prezența regelui Haakon.

PETRE DANILESCU.

UNUI IDEAL

Mi-ai răsărit târziu în calea vieții
Când inima mi-e frântă de furtună,
Când nu mai pot avea nici voe bună,
Și când pieri din pieptu-mi avântul tinereții.

Tot ce-am visat în nopțile cu lună
S'a risipit, de mult, în lumea neființei;
M'a troenit, din vreme, amarul suferinței
Și simt cum glasul morței, aproape, îmi răsună

... Ci lasă-nă pierdut în lumea mea de jale
Nu încerca cu farmecele tale
Să dai din nou avânt trecutei mele vieți.

Căci dacă câte-odată, prin nepătrunse ceți,
Răsbate, pentru-o clipă, o rază de la soare
E semn că besna fi-va, curând, cu mult mai mare.

DIM. C. ZAVALIDE.

Din geografia istorică a României¹⁾

(STUDIU)

Geografia istorică e prețioasă pentru cel ce dorește să aprofundeze istoria patriei. Împreună cu arheologia și epigrafia, ea desăvârșește cunoștințele asupra localităților, fixează locul vechilor așezări omenești, felul traiului și instituțiile ce le-au condus. Istoria pune mare temei pe aceste discipline istorice în toate țările cu cultură înaintată, de aceea e interesant să cunoaștem până la ce punct s'au obținut rezultate pe acest tărâm în România.

Voiu vorbi astăzi despre *Troesmis*, (stațiunea arheologică dela Iglîța) și despre orașul *Tomis* (Constanța).

• • •

Iglîța este astăzi un cătun, așezat la distanță de o oră de Măcin, într'o regiune bogată în gismente de piatră; carierele dela *Grecii* și *Turcoaia*, în vecinătatea Iglîței, sunt cele mai bogate din țară. În acest colț pietros al Dobrogei, lângă malul Dunărei, se află ruinele vechii cetăți *Troesmis*, așezată pe un deal, care astăzi servește de *punct trigonometric* de observațiune, de rangul întâi.

Dela înălțimea aceasta, cetatea predominantă întreaga regiune din prejur. Romanii căutau totdeauna pozițiunile de felul acesteia, și mai ales panta dulce, care înlesnea aprovizionarea; *Cesar*²⁾ considera ca barbar obiceiul de a neglija

pozițiunile înalte și a preferi pe cele din apropierea râurilor. Faptul acesta l-am observat și la castrul dela *Eski-Kalch*, lângă Isaceea.

Fortificațiile dela *Troesmis* sunt compuse din două lagăre, dintre cari cel nordic e mai vechiu. Din ceace s'a scos la suprafață prin săpăturile succesive, cari au început dela 1860, se poate deduce, că localitatea aceasta a fost unul din cele mai puternice posturi romane în Moesia Inferioară. În adevăr, zidurile masive de piatră și turnurile de apărare (*castella*), ce se văd încingând lagărele de toate părțile, apeductele construite pentru alimentarea cetății cu apă adusă dela mare distanță, demonstrează că *Troesmis* a jucat mare rol în luptele de la granița imperiului.

Cetatea care devine mai târziu municipiu (comună urbană), după cum vom vedea, a fost la început *castra-stativa*, adică *tabără* sau *cartier permanent*.

Sistemul taberelor permanente e foarte important în istoria militară a Romei, și mai ales a provinciilor sale; găsim aci locul de a aminti ceva despre dănsese.

Taberele de astăzi nu reproduc castrarele romane; acestea formau o lucrare tehnică specială, fie pasageră, fie permanentă, ceace nu se mai întrebuințează astăzi pentru adăpostul trupelor, ci numai pentru fortificațiile propriu zise; de aceea vom numi taberele romane cu numele lor de *castrae*.

Cercetările modernilor au confirmat pe scriitorii vechi (*Polybiu*, *Hygin*, *Vegețiu*). Tipul castrarelor romane era uniform și a fost păstrat totdeauna în prin-

1) Conferință ținută la Craiova, în ziua de 8 Aprilie, 1906, la «Uniunea Corpului Didactic» de toate gradele «Solidaritatea» din județul Dolj.

2) Răsboiul Gallic, VIII, 36, 3.

cipiu. cu diferențele cerute de însăși evoluțiunea legiunei romane, așa: de unde în timpul războaielor punice castrul era pătrat (Polybiu), sub Traian, poate și mai înainte (Hygin), el devine dreptunghiular, din cauză că acum trupele aliate ¹⁾ iau loc în castru, ceea ce mai înainte nu era.

Oricum ar fi, castrul era patria soldatului roman; odată scos din hotarele țării sale, el nu mai cunoștea altă viață decât a castrului, nici alți zei, decât ai acestuia. Războaiele neconținute și depărtate, în mijlocul țărilor necunoscute uneori, și 'ntre popoare vecinic dușmane, au făcut ca organizarea castrului să ajungă la perfecțiune. Singurul adăpost al soldatului, castrul, trebuia să atragă toată luarea aminte; și 'ntr'adevăr rareori se poate citi în istoria Romei, că un castru ar fi fost luat de inamic; căci oricât de ostentivă ar fi fost trupa, nu poposea o singură noapte fără lagăr și rețanșamente. Oameni speciali (*metatores*) erau însărcinați cu alegerea poziției și fixarea proporțiilor lagărului, care se executa sub îngrijirea centurionilor și tribunilor. Considerând dibăcia legionarilor, *Rüstow* ²⁾ crede, că nu trebuia mai mult de 3—4 ore pentru a termina fortificarea unui castru.

Castrele permanente erau uneori numai pentru iarnă, când luau numele de *hiberna*, alteori erau pentru vară și se ziceau *aestiva*. Deseori *castra stativa* erau ca cele dela Troesmis constituind mai totdeauna adevărate fortificații. După restituirile lui *Baudry* și *Boissière*, castrele dela Troesmis reprezintă întocmai tipul obicinuit sub imperiu, cu piață de arme (*forum*), strade, suburbii pentru legionari și pentru trupele aliate, cu lo-

cuințele șefilor (*praetorium, quaestorium*), cu altare de sacrificii (*arae*), etc.

Acestea sunt castrele romane, să vedem ce se știe despre cele dela Troesmis.

. . .

Săpăturile cele mai însemnate sunt acelea ale d-lui Gr. G. Tocilescu, începând dela 1882. De atunci numărul inscripțiilor și antichităților găsite au ridicat și mai mult renumele stațiunii arheologice dela Iglîța. Rezultatele tuturor cercetărilor făcute asupra castrului de aci, sunt consemnate în articolele publicate în: *Revista pentru arheologie, istorie și filologie* ce apărea supt direcțiunea d-lui Tocilescu; în monografia «*Monumentele epigrafice Dobrogea*» și în comunicările către Academie.

Până la 1860 nu se știa nimic despre ruinele dela Iglîța. În anul acesta un inginer francez, *Désiré More*, de curând proprietarul Iglîței și al pământului în care erau ascunse castrele, descoperă din întâmplare urme de antichități romane. Indemnat de posibilitatea de a găsi lucruri și mai prețioase, poate chiar doritor de a aduce un serviciu științei, *More* începe a cerceta cu deamănuntul, și în iarna 1860—1861 scoate la suprafață 20 de inscripții, apoi vase și monete romane. Din inscripții se putea vedea, că aci fusese lagărul legiunii a V Macedonice, și că Troesmis era un important municipiu prin secolul al III-lea după Christos. Trei ani continuă *More* cercetările sale, nu fără dificultăți, căci Turcii din Măcin, crezând că *More* a găsit aci vre-o comoară de bani, începură a-i face tot felul de neajunsuri și în cele din urmă complotară chiar în contra vieții francezului. Intr'o zi pe când era pe drum, fu atacat de niște fanatici plătiți și pierdu un deget.

Aceste mizerii nu împiedecară pe *More* de a-și face gusturile; el parchetă ca-

1) Cohortele auxiliare.

2) În *Hecker'sen*, apand F. Kraner: Armata romană (ed. franceză).

merile sale cu cărămizile lucrate de soldații legiunei a V-a, după cum se poate vedea și azi; în schimb însă, nu a căutat să țină ascunsă descoperirea sa, și 'n 1864 Engelhardt¹⁾ publică în *Buletino dell' Istituto* din Roma inscripțiile găsite de More, după copiile ce acesta îi trimise. Acum se aude pentru întâia dată în lumea savantă despre Troesmis și de aci înainte inscripțiile sunt comentate de mai mulți oameni ai științei.

Blücher, consulul Prusiei la Galați, obținu și dânsul copii, pe care le publică cu variante însemnate tot în *Buletino dell' Istituto*. Urmează apoi Alexandru Treboniu Laurian, care publică șapte din aceste inscripții în *Tezaur de Monumente Istorice*.

Léon Rénier ține în 1864 și 1865 două conferințe despre Troesmis, la *Academia de inscripții și arte frumoase* din Paris, după copiile lui Engelhardt. Gustave Boissière și Ambroise Baudry sub conducerea lui Engelhardt, fac câteva în *Revue Archéologique* (vol. VII), unde se dă și planul castrelor, după restituirile făcute de dânsii.

Mai norocos a fost Desjardins; venind în 1867 la Iglîța, el descopere 27 de inscripții, pe care le comentează în *Annali dell' Istituto di corrispondenza archeologica* (Roma, 1868). În fine Teodor Mommseu reeditează toate inscripțiile dela Troesmis, 55 la număr, în marea colecție a Corpusului latini (vol. III; p. 2), anul 1873. De atunci încôace, descoperirile făcute la Iglîța, ca și în restul Dobrogei, sunt coprinse în articolele d-lui Tocilescu: *Inscripfen aus der Dobrudscha* (Archäologische, epigrafische Mittheilungen (Viena), în *Revista pentru ark., ist. și fil.* și altele. Materialul epigrafic și arheologic dela Troesmis se află în mare parte (33 de bucăți) la Paris, în Biblioteca Națională de acolo, 14

sunt la Muzeul Central din București, iar vre-o 16 sunt pierdute sau cel puțin nu se știe unde sunt.

Două din inscripțiile dela Troesmis se află în zidul bisericii grecești Sf. Dumitru din Brăila, iar alta, zice domnul Tocilescu, s'a rătăcit tocmai în nordul Franței, în Normandia.

Municipiul Troesmis n'a avut dela început o organizare romană, și chiar isvoarele ne lipsesc pentru primele timpuri.

Pentru întâia dată găsim amintită cetatea noastră în «Ovidiu», care în *Pontice* — IV, 9 et. sqq. — în oda-epistolă către Caius Pomponius Grecinus, consul la Roma în 769 (16 după Christos), pomenește Troesmis zicând, că a fost luată din mâinile Geților de către chiar fratele consulului: de Caius Pomponius Flaccus. Afară de Ovidiu mai gătim mențiune în: *Ptolomeu*, care scrie ΤΡΟΕΣΜΙΣ, *Itinerariul Antonin*: ΤΡΟΣΜΙΣ, *Dignitatum*, în *Procopiu* și *Strabo*.

Dar toate acestea nu sunt decât simple mențiuni; mai pe larg nu ne-a lăsat antichitatea nimic despre această puternică dușmană a Geților și Mysilor.

Inscripțiile găsite în castre sunt toate după *Adrian*, deci începând din a 4 sau a 5-a decenie a secolului a II-lea după Chr., cu acestea s'au ajutat spre a face istoricul municipiului nostru, savanții cari s'au ocupat mai de aproape de el. Mai înainte facem o digresiune, ca să ne ocupăm de Flaccus, despre care amintește Ovidiu în oda citată mai sus.

Iată pasagiul întreg din *Pontice*: (*Tabela Pentingeriană*: ΤΡΟΣΜΙΣ; apoi în *Notitia*).

Invingător al Geților și Mysilor, Flaccus coprinde Troesmis din mâinile celor dintâi în anul 16 d. Chr. și liniștește malurile *Sălbaticului Istru*. În acelaș timp are grija de a trăi în bune relații cu *Rhescoporis*, regele Tracilor, deși acesta tot de mâinile Romanilor va pieri

1) Comisarul francez al navigațiunii Dunării.

mai târziu ¹⁾. Faptele lui Flaccus l'au ridicat în ochii guvernului roman și 'n anul următor 17 d. Chr., e ales consul la Roma în locul fratelui său, drept răsplată pentru meritele sale.

Imediat după eșirea din consulat, Flaccus e trimis de Tiberiu din nou la Dunărea-de-jos, unde era atât de cunoscut; deastădată însă ca guvernator (propretor) al Moesiei Inferioare, de unde mai înainte fusese *legat* (comandant) *de legiune*.

Praefuit his Graecine, Cocis modo Flaccus, et illo
Ripa ferox Istri sub duce tuta fuit
Hic tenuit Mysas gentes in paci fideli
Hic arcu fisos terruit ense Getas
Hic captam TROSMIN celeri virtute recepit,
Infecitque fero sanguine Danubium.

(De Ponto; IV, 9 și urm.) *

adică :

Numai Flaccu s'ă distins în aste locuri, Grecine,
și sub mâna lui a fost apăsât malul sălbatic al
[Istrului,
el a ținut sub ascultare gintele Mysice,
el a spăimântat cu spada pe Getii, încrezători în
[arcurile lor
el a luat înapoi TROSMIS, învinsă cu un rar cu-
[ragiu,
și-a spurcat Dunărea cu sânge de sălbatici.

* * *

Imprejurarea, că Flaccus era atât de cunoscut în această parte a imperiului, a făcut pe *Aenea Sylvius*, mai târziu ajuns Papa Piu II, să creadă că numele de *Valach*, *Vlach* vine dela *Flac*, după numele lui C. Pomp. *Flaccus*, governa-

1) Amiciția cu poporul roman însemna supunere; Rhescoporis temându-și tronul, ucidă pe fratele său Cotue, în contra așteptării lui Tiberiu. Această dovadă de independență, nu i-o putea trece cu vederea împăratul Romei. Rhescoporis e atras cu violenție, judecat la Roma ca un vasal și condamnat la exil în Alexandria Egiptului, unde moare ucis de paznici, sub cuvânt că a voit să fugă. Tracia e împărțită între Rhoemetaleis, fiul lui Rhescoporis, și între fiii minori ai lui Cotue, cărora li se trimește tutore Trebellienus Rufus, după cum Marcus Lepid fusese dat tutore lui Ptolomaen în Egipt. Astfel e divizată Tracia, de care Romanii se îngrijeau mai înainte, și așa Roma triumfă fără vărsare de sânge, prin seculara-i politică de divizare. (Tacit. Anual II, p. 64-67; după A. Treb. Laurian în *Texaur de Monumente Istorice*).

torul Moesiei Inferioare, care prin lunga sa ședere la Dunăre, a făcut să fie identificat numele său cu acela al Romanilor, deci: *Flac* sau *Roman* ar fi tot una.

Nobilă intențiune a avut Piu II de a susține romanitatea neamului nostru, dar nu putem admite etimologia sa; nu numai noi de astăzi nu o admitem, dar nici pe la 1568 nu avea trecere, și e curios, că chiar un abate catolic pune la îndoială infailibilitatea ei. Așa abatele *Ruggiero*, trimis de un alt Piu, al IV-lea ca nunțiu papal la curtea lui Sigismund August, Regele Poloniei, scrie următoarele în raportul său, aflat la biblioteca Națională din Paris ¹⁾.

Sono questi Vallacchi per antica origine Italiani per esser colonia de Romani, condotta da Flacco, laquale con vocabolo corrotto voghiono molti che siano detti Vallacchi, ma io credo più presto che si chiamano così, per essere il medesima commune ²⁾ in Polonia a tutti gl'Italiani, da quali essi hanno origine. Perciò tengono ancora in gran parte la lingua latina corrotta, e non al tutto dissimile alla nostra italiana . . . . .

Sunt acești Valachi prin veche origină Italiani, că unii sunt colonie de Romani, adusă de *Flaccus*, și ca atare mulți voesc ca ei să fie numiți cu un termen stricat Valahi, dar eu cred mai curând că sunt numiți astfel, pentru că porecla e aceeași în Polonia pentru toți Italianii, din cari ei se coboară. De aceea dâșii păstrează în mare parte limba latină stricată și nu cu totul deosebită de a noastră italienească . . . . .

Ce s'a întâmplat cu Troesmis, dela Flaccus și până în secolul al II-lea d. Cr., nu putem ști; documentele ne lipsesc cu desăvârșire pentru tot timpul acesta; cel puțin până astăzi, săpăturile nu ne-au dat decât inscripții din a doua jumătate a secolului al II-lea.

1) Neculai Iorga: Acte și documente relative la Istoria Românilor, 1895. La pag. 42 alt document: *Description dela Hongoié dela Transylvania*, unde pomenește de Flaccia și zice că Românii sunt descendenții Floccienilor din Roma.

2) Probabil că în manuscris stă *commune*, adică poreclă (gogoman).

Se poate însă spera, că lagărele dela Iglîța mai ascund încă multe surprize, când știm, că până astăzi săpăturile nu s'au făcut decât la suprafață și cu toate acestea s'au găsit multe urme prețioase.

E sigură însă origina militară a municipiului; pentru a dovedi aceasta, nu e mare dificultate, căci centrele de populațiune ale provinciilor dela hotarele imperiului, au urmat mai toate acelaș drum în nașterea și dezvoltarea lor.

Mai înainte de a căpăta o organizare co-form constituțiunei Statului Roman, Troesmis a fost un mic târg, compus barace (*canabae*) de neguțători, de acea speță ambulantă de neguțători pe cari Romanii în numiau *lixae*, adică aprovizionatori, vivandieri, cari se grupau în jurul lagărului pentru a desface marfa lor. Cu timpul populațiunea s'a înmulțit; pe lângă baracele neguțătorilor, se ridicară locuințele familiilor de legionari, căroro le era permis, în castrerele stative, să-și stabilească familiile lângă lagăr. Vetenii eșiți din serviciu și cari aveau în canabo pe femeile și copiii lor, uitau de patria lor, de origină și se stabileau aci. Cu timpul, canabele creșteau în populație și atunci li se acorda titlul de *vicius*, cu doi magistrați și un edil, care era cea mai simplă formă a organizării romane, era cecece numim noi astăzi o comună rurală.

Când *vicius* devenea un centru important, era ridicat la rangul de *municipiu*. La Troesmis nu găsim antichități decât de pe timpul când era municipiu; că el a urmat aceeași cale de dezvoltare, ca toate municipiile militărești, nu mai incape îndoială.

În secolul al III-lea d. Cr., Troesmis era un municipiu de mare importanță, el făcea parte din acel colț NV. al Dobrogei, care purta numele de *ripa Danubii* sau *limes Scythiae*, formând o prefectură a parte de Moesia inferioară și al cărei șef avea numele de *prefect*

al cetăților (*praefectus civitatis*), cu reședința la *Noviodunum* sau *Isaccea* de azi, de care depindea probabil și *Arrubium* (Măcinul).

Troesmis, ca sediu a două legiuni, este important mai ales pentru istoria militară. După documentele descoperite, s'a putut reface istoricul legiunii a V-a Macedonice.

Pe timpul lui August, legiunea a V-a ocupă Syria; la anul 5 d. Cr., ea este trecută în Moesia, unde se poate urmări dela Domițian până la Marcu Aureliu, care o strămută peste munți în Dacia, la *Turda* (*Potaissa*). Din Moesia e transportată în mai multe rânduri pe diferite teatre de război, participă la războiul cu Parții, la luarea Ierusalimului sub Titus și la expediția dela Eufurat; staționează puțin la Caesarea și în Egipt. La anul 84 d. Cr., luptă sub Domițian în războiul Suebo-Sarmatic, și în fine sub Quintus Pomponius Falcone se distinge în războiul cu Dacii, după a căror înfrângere legiunea a V-a este însărcinată cu ridicarea fortificațiilor noiei cetăți *Ulpia Traiana Augusta, zidită pe urmele vechei capitale Dacice, Sarmizegetuza*¹⁾. De aci se întoarce la Troesmis, unde zidește al II-lea castru și ține garuizoană.

Se susține mai înainte, că reședința ei a fost în partea răsăriteană a Prusiei, după câteva urme neînsemnate ce se găsise acolo. Inscriptiile probează însă, că din secolul al II-lea d. Cr., legiunea a V-a nu a mai părăsit Moesia, staționând în tot timpul acesta la Troesmis, împreună cu I-a Italică, care trece tot atunci la *Novae* (Șistovul Bulgariei), unde e ținută pentru mult timp.

Pare că norocul părăsește municipiul nostru odată cu legiunea a V-a, căci de abia trec câțiva ani și Troesmis e ars și

1) D-șoara Zacharesen, teză de licență.

dărâmat de Goți. Impinși de oștirile romane în regiunea Vistulei, Goții începură acum a eși din locurile lor și a ataca imperiul roman, pe care îl vedem slăbit prin anarhia ce se începuse înăuntrul. Către 249 d. Cr., sub domnia arabului *Filip*, care cu un an înainte celebrase cu mare pompă al miilea an dela zidirea Romei, Goții se coboară în Dacia și Moesia, pe cari le prădează îngrozitor; acum e amenințată și fruntaria Dunării.

La Euftrat și la Rin, cele două extremități ale imperiului, stăteau amenințatori Persii și poporul germanic al Francilor. Succesorul lui *Filip*, *Deciu* senatorul, ales împărat de trupele din Moesia, de unde el era originar, cade însuși în lupta ce avu cu Goții la 251, într'o localitate din patria lui de naștere.

Acum cade nenorocirea și pe Troesmis; armata ce staționa aci e înfrântă, orașul prădat și nimicuit, caștrele sunt date flăcărilor. Aceasta e prima pustiire gotică ce suferă Troesmis; a doua a avut loc sub *Valentinian* și *Valente*.

În 375 d. Cr., începe a curge asupra imperiului șuvoiul de popoare de tot felul. Goții, cari ocupau granițele de răsărit, la Carpați, Nistru și nordul Mării Negre, bătuți și impinși de Huni, caută scăpare peste Dunăre. *Valente* permite Goților, grămădiți în Bugeac, să treacă Dunărea.

Cam 200000 de bărbați cu femeile, copiii și sclavii lor, trec în Dobrogea, unde li se permite așezarea, după ce întreaga națiune fusese dezarmată. Dar de abia trecură 3 ani și Goții, cari au răs de prostia dezarmării, găsesc arme și se revoltă sub *Alaviv* și *Fritigern*, din cauza vexațiilor ce sufereau dela funcționarii romani și pustiesc Moesia și Tracia; în această pustiire a fost coprinsă și Troesmis.

Valente, fără de a mai aștepta pe *Gratian* cu armatele învingătoare dela

Rin, le dă bătălie la *Adrianopole* (în 378); dar armata romană e zdrobită și *Valente* însuși piero ars într'o colibă, unde i se făcea bandagiul unei răni ce primise. Catastrofa dela *Adrianopole* era o jalnică prevestire pentru destinul Romei; nenorocirile se vor ține lanț până la căderea Italiei sub Heruli. Acum Goții sunt stăpâni ai Moesiei. Aci în delta Dunărei, vechea *Peuce*, s'a născut neînfricoșatul cuceritor al Italiei *Alaric*. Tot din Moesia pleacă *Teodoric*, ca să întemeze regatul Ostrogoților în Italia, după ce făcuse din cetatea *Novae* (*Șiștov*), centrul puterii sale.

Vor mai trece încă o sută de ani, până ce Troesmis să se ridice din cenușe. *Justinian*, cunoscând importanța acestei cetăți, o zidește din nou, ridică gigantice turnuri și ziduri, face să se sape un întreit brâu de șanțuri. Ruinele operei lui *Justinian* le săpăm astăzi; lor voim să le smulgem mărturisiri noi despre timpul trecut.

AUREL MIRCEA
PROFESOR

(Va urma).

FOI VEȘTEDE...

(Carmen Sylva)

*Pe 'ntinderi nemărginite
O foaie desprinsă, se sbate;
Din arbor furtuna a rupt-o
Și-o flutură acuma departe.*

*Din pomul vieții un suflet
Desprins de vânt de durere
Neștirea de-apururi îl poartă
Fără de știre și vrere.*

1906

DIM. C. ZAVALIDE.

ROBERT LOUIS STEVENSON

TEZAURUL DIN FRANCBARD

CAPITOLUL IV.

Educația unui filozof

(URMARE)

Doctorul Desprez văzu într-o clipă toate culorile curcubeului; i-era ca și cum universul stabilit de veacuri s'ar scufunda împreună cu el. «Pentru că», zice el — prefăcându-se că se gândește, după o pauză lungă—«pentru că mi-am format viața după averea pe care o am. Nu e bine pentru oameni de vârsta mea să fie turburați brusc în obiceiurile lor».

Asta fusese o lovitură puternică. Doctorul respiră din greu și căzu într-o stare de posomorâre, toată după amiază. Cât despre copil, era mulțumit de sfârșitul îndoielilor sale; se mira chiar că nu prevăzuse răspunsul evident și concludiv.

Credința lui în doctor era o probă puternică de bunătate. Desprez era dispus să fie ca o stavilă în fața vântului, după masă, mai ales după vinul de Ron, slăbiciunea lui de frunte. L'ai fi observat atunci, în căldura sentimentelor sale pentru Anastasia, cu obrajii îmbujorați și cu un surâs dulceag și abia perceptibil, l'ai fi observat discutând cam spiritual. Dar băiatul adoptat nu și-ar fi permis să întreprindă vre-o îndoială care să pară nerecunoștința.

Doctorul stăpâna toată inima lui, dar poate că exagera influența sa asupra minții lui. Jean-Marie adoptase, desigur, câteva din opiniile stăpânului său, dar trebuie să vă spui că totdeauna susținea și una din ale sale proprii. Existau la el convingeri de drept divin; erau virgine, nestâmbate, metalul brut al deciziunilor.

Putea desigur să adauge altele, dar nu putea să se lipsească de nici una; nici nu-i păsa de altfel, dacă erau în concordanță între ele; și plăcerile lui sufletești n'aveau nimic de-aface cu înălțuirea lor sau exprimarea lor în vorbe. La el vorbele erau o calitate mai mult ca dânsul.

Când era de capul lui, plăcerea lui era mai numai să vegeteze. Ar fi fugit în pădurea dela Achères și s'ar fi ascuns în scorbura unuia dintre mesteacănii cenușii. Sufletul îi zbura prin ochi; nu se mișca, nici nu gândea; lumina soarelui umbra subțire mișcându-se în bătaia vântului, vârfulurile brazilor proiectându-se pe cer — îi încătușau spiritul.

Era o unitate perfectă, un spirit cu totul abstract. Numai un sentiment îl umplea, la care contribuiau toate obiectele perceptibile prin simțuri, după cum culorile spectrului se topesc și dispar în lumina albă.

În vreme ce doctorul se îmbăta cu vorbe, copilul adoptat ca să îngrijască de grajd, se inspira din tăcere.

(Va urma).

ALBERT DAV.

ZILE MARI

5 ȘI 24 IANUARIE 1859

Conferință dezvoltată în fața ofițerilor și trupeii, la Regimentul Constanța No. 34.

(URMARE)

Turcia întetită de Austria, ținea morțis la ideea că principatele fac de aci înainte parte întregitoare din imperiul hodorogit al Otomanilor.

Să temea Turcia, că noul *stat român* de 4 milioane locuitori, sub cărmuirea unui principe străin, va aduce după dânsul *independența*.

Iar pilda Românilor să nu găsească inițiatori între Sârbi și alte popoare Balcanice.

Prin aceasta *prestigiul politic* de mare putere ar fi fost pierdut. Iar *economicește*, perdea două țărișoare, care timp de veacuri, fusese grânarile stambulului, și prilejul de îmbogățire al tuturor pașalelor influente, prin sprijinul dat de aceștia candidaților la domnie.

Mai cu seamă *spectrul unui principe din o dinastie străină îi îngroza pe Turci*.

Din punctul de vedere turcesc, judecând drept, Turcia avea dreptate a să opune din răspuneri la îndeplinirea *Unirii*.

Dar ce o făcea pe Austria de a să opune cu atâta înverșunare, la îndeplinirea unirii ?

Rațiuni politice și economice.

Considerațiunile politice erau :

Prin *unire*, în valea Dunărei, să înghetaba un *stat român*, la matca căria cu timpul, ar fi atras și pe Românii din țările subjugate coroanei Austriei.

Și Austria să ferea a fi *strânsă* între două *Piemonturi*¹⁾ după cum să exprimau diplomații săi d'atunci.

Țările române rămânând despărțite, să găseau prea slabe, pentru a inspira vr-o temere Austriei.

Considerațiuni de *ordin economic* erau :

Fără războiu și vărsare de sânge, Austria răușise a pune stăpânire pe toată economia acestor țări.

Și acest plan și-l pusă admirabil în lucrare, servindu-să de elementul cosmopolit *evreii*.

Ca și în Turcia, exista și în țările române, așa zisa. *jurisdicțiune consulară* adică :

Toate puterile aveau consuli și agenți consulari prin orașele Moldovei și ale Munteniei.

Când vr'un supus străin cădea în vr-o vină, nu putea fi judecat de fapta sa decât în fața consulului său al agentului său.

Austria avea în țările române peste 200 mii de supuși. Cea mai mare parte *evrei* negustori.

Își poate oricine face idee, câtă înrăurire exercita această putere în țările române prin asemenea specimene de supuși.

Toate *mărfurile* veneau din Austria. Toate concesiile de lucrări publice să dădeau societăților austriace.

Când vr'un evreu dădea faliment (și de aceștia erau foarte mulți), nu tribunalul nostru, ci consulul îi aplica sigiliile. Iar la lichidare, să îndestulau mai întâiu supușii străini și apoi indigenii.

Acest abuz, făcu ca comerțul român să și peardă cu desăvârșire creditul pe piețele străine, și ca urmare să se ruineze.

Apoi mai era chestiunea *Dunărei*, pe care Austria vroia să fie deplin stăpână, dela Porțile-de-fer până la Sulina. În care scop Austria stăruia la Congresul dela Paris, ca să se inapoeze o parte din Basarabia către Moldova. Aceasta în scopul ca vasele de comerț rusești, să nu atingă gurile Dunărei. Astfel ca Austria să fie pe deplin stăpână pe aceasta arteră de viață *politică economică*.

Dacă țările să uneau într'un singur stat, și mai cu seamă sub o *dinastie străină* atunci, Austriei i s'ar fi spulberat toate aceste gheliruri, în plus rămânea cu junghiu politic al Daco-românismului de care nu este încă vindecată și nici că să va putea vindica vreodată.

Dar diplomația machiavelică austriacă, sprijinită de concursul brutal al Turciei, nu putu împedica *cursul vremii*.

Unirea să făcu, fără *voia* și *contra voinței lor* și chiar a civilizatei Anglie. După cum vom vedea mai la vale.

1) Italia o constrângea ai inapoia Venetia, și celelalte provincii italiene, de sub stăpânirea austriacă.

Pregătirea pentru alegerile Divanurilor Ad-hoc.

Căimăcămiele lui Todiriță Balș și Vogorâde în Moldova.

În congresul de Paris, cu privire la țările române, se hotărâse ca populațiunile să fie întrebate asupra soartei ce urma să-și croiască pentru viitorul lor.

Art. 24 al tratatului glăsuia:

«*Majestatea Sa Sultantul făgăduiește a convoca de îndată, în fiecare din acele două provincii, un divan Ad-hoc compus astfel, ca să constituie reprezentarea cea mai exactă a intereselor tuturor claselor societății. Aceste divanuri vor fi chemate a exprima dorința populațiunilor asupra organizării definitive a principatelor. O instrucție a Congresului va regula raporturile Comisiunii Europene cu aceste divanuri.*»

Iar art. 23 glăsuia: «*. . . O comisiune specială asupra alcătuirii, căreia Puterile contractante se vor înfelege, se va întruni fără întârziere la București, cu un Comisar al Sublimei Porți.*»

În timpul acesta, în Muntenia se afla ca Domn Barbu Știrbeiu, iar în Moldova Grigore Ghica.

Tot pe atunci, țările se găseau ocupate de trupe austriace.

Pentru cinstea memoriei acestor doi domni, istoria recunoaște, că ambii au lucrat cu mult patriotism la realizarea unirii țărilor. Cu toate mizeriile ce le cășunau ocupația austriacă.

Oamenii politici ai Turciei, priveau cu ochi răi, năzuințele marilor puteri europene, de a încheia un stat românesc la gurile Dunărei. Și ajutați de Austria, dușmană în ascuns a propășirii neamului românesc, începu a-și da pe față apucăturile politice lor asiatice, de care

erau călăuziți toți bărbații politicii ai imperiului Otoman, după cum ne vom convinge.

În luna Iunie 1856, se împlinea sorocul de 7 ani de domnie al celor doi principii, și pentru ca alegerile divanurilor să nu aibă nici cea mai mică umbră de influență, Poarta urma să numească o Căimăcămie.

Conform art. 18 din Regulamentul Organic, după care încă se cărmuiau țările române, Poarta trebuia să orânduiască câte o Căimăcămie de trei persoane în fiecare principat.

Iată textul aceluia articol:

Art. 18. «*Căimăcamii vor fi de drept: Marele logofăt, Ministrul de interne și președintele divanului domnesc.*»

Art. 19. «*Caimacamii nu vor putea da, în timpul cărmuirii lor, nici titluri de nobleță, nici consfinți hotărâri în cea de pe urmă instanță, nici distitui funcționari, afară decât pentru delictate vădite. În caz de vacanță a unei dregătorii, ei nu vor putea numi decât suplinitori.*»

Legea spunea limpede cum trebuia să se urmeze.

Cu toate acestea, Poarta, în exercitarea dreptului ei de suzeranitate, găsește cu cale a călca chiar dela început legea; în comună înțelegere cu Austria și în scopul de a înăbuși «*libera expresiune a poporului român*», numind un singur Caimacam în loc de trei.

Dar chiar înainte de a expira termenul de 7 ani al celor doi principii, Poarta începe a se arăta foarte autoritară și necuviincioasă în corespondențele oficiale cu principii țărilor române, calificându-i de *funcționari ai ei*.

CĂP. POPOVICI-RĂSBOENI.

(Va urma).

ELDA

*Printre pomi, ce stau de strajă
Curge Elda liniștită
Murmurând ușor, ușor...
Cât îi cerul, nici-un nor!
Firea toată-i adormită
Sub un vâl de blândă vrajă.*

*Un castel din vremi apuse
Se ascunde după ramuri.
I-i rușine, i-i rușine
Așa cum e în ruine:
Gârbovit, cu sparte geamuri —
Umbră doar din tot ce fuse!...*

*Insă Elda, e șireată:
Cum îl vede că s'ascunde,
Ca să'și bată joc, de el
Vine 'n cet, încetinel,
Prinde chipul lui pe unde
Și răzând, la toți l-arată.*

*Intr'un colț sub un portal
E lega'o barcă mică.
Doi copii, doi mici copii,
O încarc cu jucării
Și se 'ncearcă, fără frică
S'o desprindă dela mal,*

*Ca să'și ducă marfa 'n vale.
Liniștit se lasă sara.
Ce răcoare, ce răcoare!
Cântă o privighetoare...
In amurg... și i primăvara!...
De ce'i cântu i plin de jale?...*

*Sub un vâl de blândă vrajă
Firea toată-i adormită.
Nici — un nor pe cer — nu'i nor!
Murmurând încetișor.
Curge Elda liniștită
Printre pomi, ce stau de strajă.*

F. DAVID-BACĂU.

Neustadt i. M., Mai. 1906.

MIȘCAREA LITERARĂ

Viața și operele lui Immanuel Kant,
de Arhiereul Sofronie Craioveanul. —
Intr'un volum în cuprins de 112 pagini,
P. S. Arhiereul Sofronie Craioveanul a
condensat un studiu amănunțit asupra
vieței și operilor marelui filosof german.

Cetind această operă, o mărturisim
fără ocol, că ne-am simțit mândri, vă
zând cum din rândurile noastre răsar
bărbați atât de bine pregătiți ca să poată
comenta și analiza operele măștrilor
lumei, dar cu o așa pătrundere și cu
atâta știință, încât fără voe cetitorul își
descoperă capul înaintea unei asemenea
munci, demnă de toată lauda. Regretăm
că lipsa de spațiu ne forțează să ne li-
mităm în expunere. Totuși, spre ași face
idee cetitorii de valoarea acestei opere
singulare, reproducem un pasagiu, în
ale cărui rânduri se vede caracterizată
opera lui Kant:

•Kant își propune una după alta trei
mari obiecte ale cugetărei: 1) omul, 2)
natura, 3) Dumnezeu. Străină și pustii-
toare priveliște! Acest nobil geniu, în-
treprinde o luptă înverșunată împotriva
credințelor celor mai sfinte și celor mai
solide ce i s'a dat omului să atingă.
Simplicitatea sufletului, personalitatea
sa, a sa nematerialitate, toate aceste
adevăruri, comoara în deobște a celor
săraci de spirit ca și ale înaltelor inte-
ligențe, Kant le jertfește fără milă. Acest

spirit atât de sdравân și atât de drept, se împrumută dela șofiști cu armele lor cele mai primejdioase, spre a preda rând pe rând, că lumea este mărginită în spațiu și în timp, și că ea este infinită, că are și nu are deloc părți invizibile, că suporează și că exclude orice cauză de libertate, că are necesitate și că respinge o ființă necesară.

O, Pascal, de ce n'ai fost să auzi vocea dialecticianului dela Könisberg! Câtă bucurie n'ai fi simțit privind aeeva această superbă rațiune, par'că ar fi nebiruită, dar strivită de propriile ei arme și omul în revolta sa geroasă împotriva omului! O, dar nu! Această bucurie sălbatecă e departe de sufletul lui Kant, care după ce a sdrobotit totul, el nădăjduște a reclădi iarăși totul. Conștiința morală, noțiunea datoriei, așa ceva e punctul fix și nestrămutat care slujește de temelie noului Descartes, etc.

Lucrarea aceasta e menită să străfulgere în minți lumina cea mai bogată ce s'a reflectat vreodată în sufletul omenesc.

Boheme (poezii), de *Al. Șt. Vernescu*.—

Autorul acestor drăguțe versuri e cunoscut cetitorilor noștri dintr'un volum precedent sub titlul *Romanițe* și din faptul că a colaborat în primii ani la revista «Ovidiu».

Printre multe versuri, cari ar fi putut lipsi fără să suferă vreo eclipsă volumul, găsim și făuriri pline de farmec ca prima strofă cu care începe cartea :

Azi noaptea am stat până târziu
Și m'am gândit la tine.
Și-am adormit abia în zori.
Și cum am stat până târziu
Și m'am gândit la tine
Par'că dormeam pe un pat de flori
Așa mi-**era** de bine.

Și tot în zori m'am deșteptat
De cântece lângă geamuri :
Cântau doi cucii pe prăpădit —
Și cum în zori m'am deșteptat
De cântece lângă geamuri,
Credeam că-i graiul tău iubit
Plutând ecou prin ramuri.

Ce bine era, dacă poetul nu uza de repetirea cuvintelor, care adeseaori ascunde o sărăcie de idei. Uite strofele aceste — prin succesiune de idei — mă duc în sala Dacia și par'că aud pe Iorga : acest popor, care a învins vicisitudinile vremilor vitrige, acest popor, acest popor, acest popor, acest popor, acest popor, acest popor (am numărat de 7 ori), în loc să întrebuițeze cu succes odată și bine subiectul, d-sa ne asasinează auzul cu repetirea cuvintelor. Atunci mi-am zis : ce șiret profesor e Iorga. Ideile la d-sa fiind cam rare și cuvintele din belșug, întrebuițează de acestea cu duimul ca să mascheze sărăcia ideilor.

Vitejești (poezii), de *S. Lt. Vulovici*.—

Ce păcat că d. S. Lt. Vulovici n'a fost contemporan cu Alexandri! De sigur, ar fi concurat pe autorul lui *Peneș* și astfel literatura răsboiului dela 1877 s'ar fi îmbogățit. Și cum azi suntem în timp de pace, «Vitejeștile» d-lui Vulovici vor rămâne ca o dovadă că fiecă lucră vremea lui prețuește mai mult.

Trebue să precizăm însă, că din punct de vedere al tehnicei, Vulovici e superior multor versificatori.

După patruzeci ani de Domnie,

poem istoric în versuri, de *Const. S. Stoenu*.— Ce bine o nimerea autorul acestui poem de l'ar fi lucrat în proză! Atâta muncă sacrificată fără nici un scop, pe altarul poeziei, păcat! D. Stoenu trebuia să ia lecție dela pățania d-lui St. O. Iosif cu poemul lui în cinstea lui Ștefan Vodă cel Mare și Sfânt, pe care — fie vorba între noi — l'a cam necinstit pentru 2000 de arginți plătiți de Minister.

Cel puțin autorul poemului de care vorbim, are meritul de a nu fi lucrat din imboldul arginților, ci al propriei sale simțiri, de a aduce un omagiu M. S. Regelui, cu al cărui portret e ilustrată coperta, pe când poemul lui Iosif, conceput în atari condițiuni, s'a născut mort deși eroul despre care e vorba rămâne-va nemuritor.

• • •

Viața Românească, marea revistă de sub direcțiunea d-ilor C. Stere și P. Bujor, a ajuns la al 4-lea număr.

E o întreprindere în adevăr îndrăzneată, să te prezinți unui cerc atât de restrâns de cetitori, cu o publicație ca «Viața Românească», care reclamă cheltuieli enorme și o muncă extraordinară.

Noi, cari din experiență ne cunoaștem forțele ca națiune, ne mirăm; de aceea, nu putem decât să urăm noului confrate viață lungă și succes desăvârșit.

Dar însăși prezența acestei reviste e o dovadă strălucită de vitalitatea popoului românesc și de înaltele lui aspirațiuni.

• • •

A apărut **Taina ăluia**, snoave și povești hazlii, de **St. St. Tuțescu**, cunoscutul folclorist.

Cetind acest volum de proză, constatăm superioritatea **Dăviilor** de acelaș autor.

Snoavele din «**Taina ăluia**» sunt prinse din repezeală, unele neterminate, altele lipsite de spirit și stilul puțin îngrijit. Punctuația și ortografia de asemenea lasă de dorit în ultimul volum.

Semnalez aceste neajunsuri, fiind convins că autorul lor, care-i un talent și un muncitor harnic, va ști să facă să dispere la o a doua ediție.

• • •

Higiena și Economia populară, povestită de Moș Savu, este o carte foarte prețioasă pentru țărani, datorită d-lui Costin Oprescu, funcționar la Direcțiunea generală a serviciului sanitar.

În această carte, țărani vor găsi sfaturi înțelepte, spuse într'o limbă clară de Moș Savu, sfaturi privitoare pe sănătatea și economia lor domestică.

Prețul unui exemplar e de 1 leu.

• • •

La 15 Iunie, a apărut în Burdujeni **Doița**, revista cercului cultural «Răsăritul» din acea urbe.

PETRU VULCAN.

• • •

N. Gane. — **Dante Alighieri: Divina comedie Infernul**. Traducere în versuri. Iași, 1906. — Traducerile bune, în versuri, din literaturile străine sunt cam rare în literatura noastră, nu atât din cauza necunoașterii limbei din care se traduce, ci mai ales din cauza formei cu care trebuie să lupte traducătorul, pentru a o apropia de original.

Limba noastră literară, încă în formație, nu a permis prin natura ei de a fi, și mai ales din cauza împrejurărilor în care s'a dezvoltat, ca să aibă acea bogăție de cuvinte și expresiuni pe care le au alte limbi cu un trecut mai îndepărtat. Traducătorul, ce voește să ne dea o traducere bună, trebuie adese-ori, pe lângă cunoașterea limbei cu toate subtilitățile ei, să formeze el singur unele expresiuni pentru a putea transplanta ideia străină în limba noastră. Și iată de ce ziceam la începutul acestor rânduri că traduceri bune sunt rare în literatură noastră.

Începând cu Eliade Rădulescu și Asaki, și venind spre timpurile mai nouă,

am avut și avem încă în lumea noastră intelectuală, un număr de talente și inteligenți, care au tălmăcit destul de bine gândirile străine în graiul nostru. Vărgolici Pogor, P. V. Grigoriu, Olănescu-Ascanio dela «Convorbiri Literare», bătrânul B. P. Hajdeu cu traduceri bune din Ovidiu, apoi d-nii Coșbuc, Gorun (Al. Hodoș), Strajan, P. Dulfu, Haralamb Lecca, ne-au dat traduceri cari ne pot fi modele de limbă, idei și formă literară. Și ori de câte ori asemenea traduceri, ne vin dela oameni de talent și priceperea acestora, nu poate de cât să ne bucure.

Astăzi putem număra iarăși un asemenea fapt, prin apariția unei părți a operei lui *Dante*, *Divina comedie* și a nume «*Infernul*», tradusă în graiul nostru de seninul și mult talentatul scriitor dela Iași, d. N. Gane. După ce începuse traducerea acestei părți acum 23 ani, o părăsise din diferite motive și pe care o reia în primăvara anului trecut spre fericeirea literaturii noastre. De și la vârsta de 67 de ani, d. Gane nu a socotit nici munca, nici osteneala, nici greutatea unei asemenea lucrări, pe care le-a înfruntat cu deplină isbândă. Invățat a mânuii limba românească destul de bine, ne redă în aceste pagini a traducerii aceiași graiu curat și senin, ca și în «zile trăite», «Păcate mărturisite», «Pagini răslețe».

Iată un exemplu, începutul cântecului al III-lea :

Per me si va nella citta dolente,
Per me si va nell' eterno dolare,
Per me si va tra la perluta gente,

Giustizia mosse il mio alto fattore :
Faccem la divina potestate
La somma sapienno e il primo amore.

Dinanzi a me non fur cosse create
Se non eterne, ed io eterno duro :
Lasciati ogni speranza, voi che entrate.

In românește :

Prin mine se ajunge în jalnică cetate,
Prin mine se ajunge la chinuri necurate,
Prin mine se ajunge la osândita gânte.

Justiți-a mișcat-ă pe 'naltu-mai ziditor :
La viață sunt alună de cel întâi amor
De-atât puternicia și de suprema minte.

Nimica înainte-mi n'a fost decât vecie
Și viața mea eternă menită e să fie ;
Lasă-ți ori-ce speranță voi ce intrați aici.

Nici nu se putea să fi o mai bună traducere de cât aceasta. Trebuie să aducem mulțumiri d-lui Gane pentru o asemenea lucrare, iar modul d-sale de a lucra să ne fie, pentru noi tinerii, un puternic imbold către muncă, răbdare și statornicie în idealurile noastre.

DIM. C. ZAVALIDE.

București. Mai 1906.

IUBIREA MEA...

(VACARESCO)

L'amour est un chimère
Leconte de Lisle.

MATILDEI

*Jubirea mea în zăpadă și în crine înflorită
Și în tot ce este alb, eu am pus-o —
Omătul sub soare d'April s'a topit
Și floarea — un oânt — a smuls-o.*

*Jubirea mea am pus-o alunei în sărut
În tot ce e dulce, în fine
Din visul ce odată așa mi-a plăcut
Rămas-a acum doar niște ruine.*

*Acelaș finit eu demon și sfânt
Fiecărui moartea îi vine
— Jubirea mea am pus-o în mormânt
În veștedele roze și în fine.*

M. A. RENERT.

București. Mai 1906.

Colaboratorii Revistei OVIDIU

Florian I. Becescu, Rădulescu Niger, Dr. Al. Tălăşescu, Nuşi Tulia, Dim. C. Zavalide, Albert Dav., Dem. Teleor, G. Murnu, G. Tutoveanu, I. Duscian, Căpitan Popovici (Răsboeni), Dionisie Stoica, Opran Potârcă, D-na Nuşy P. Vulcan, D-na Ecaterina Dimonie, Leontin Iliescu, F. David Bacău, Iulian Siniol, M. A. Rennert, Const. Cihan, Const. G. Brădeşeanu, Al. Rădulescu, Dem. D. Stoenescu, N. Baţaria, P. Daniilescu, Ion Constantinescu, I. Ghiţun, Cruţu Delasălişte, Şt. Tuţescu. Popescu-Turnu, V. Diamandi, Popescu-Dolj.

A P E L,

D-nii abonaţi sunt călduros rugaţi să ne înainteze abonamentul pe a. c., în suma de lei 6, care începe pentru toţi din luna Martie, 1906.

În vedere că cu numărul de faţă păşim în al 2-lea trimestru al anului al VI-lea, şi cum fiecare cunoaşte greutăţile prin care trecem spre a menţine la înălţimea ei, această revistă atât de mult apreciată în ţară şi peste hotare, suntem convinşi că vom fi sprijiniţi şi de astădată de vechii noştri abonaţi.

Deocamdată, aducem călduroase mulţumiri următorilor noştri abonaţi cari s'au grăbit să ne sprijine cu abonamentul: P. S. Valerian Kiriţă, arhimandrit la Sf. Mitropolie; Ad-ţii Ferma Laza, Vaslui; Căp. I. Petrescu, T-Severin; Tafrali; D-ra Maria Gafencu, Botoşani; I. Predescu, telegrafist, R-Vâlcea; N. D. Kitu, Egipt; Lt. Mateescu, Bucureşti; Sub-lt. Ionescu Pavel; Gr. Măldărescu, şef de ocol; Vasile Toma; Gh. Constantinide; V. Ciomofoi; Mangoianu; A. Marcu; D-şoara Buchmann; Ef. Radu; D. Bunciu.

GH. A. NASE

MEDGIDIA-SARA

Mare Fabrică de Licheruri fine distilate

de Trandafir, Portocala, Menta, Benzoflora

Cognacuri indigene și străine, Jamaica, Rom, Tuică naturală de prune de Pitesti, Vinuri excelente de Odobești, Cotnar și Drăgășani, Oțet

și toate produsele spirtoase se găsesc la prima și renumita fabrică a D-lui GH. A. NASE

CU PREȚURI UIMITOR DE EFTINE

Așa bună-oară se găsesc licheruri delicioase de portocale până la 90 bani litru. — Oțet natural până la 20 bani litru.

Am vizitat personal fabrica D-lui Nase la Medgidia și ne-a rămas o impresie neștearsă de modul aranjării, al ordinii și al curățeniei ce domnește.

Felicităm pe D-l Nase și-l rugăm să ne înzestreze și Constanța cu o sucursală cât de modestă a fabricii sale.

Ia „Bereria Regală”

Fraților Gheorghiu

SE SERVEȘTE

CEA MAI EXCELENTĂ BERE de LUTHER

și

MÂNCĂRI RECI

SERVICIUL PROMPT și ORCHESTRA în TOATE SERILE

D. BALANESCU MAGAZIN DE FERERIE

Nr. Carol, 167 — Constanța — Nr. Carol, 167

Special în Vopsele, Lacuri, Ulei englezesc și de la Frații Asan, *qualit. Ia*

Asortiment complet în articole de:

FERERIE LUCRATĂ PENTRU IMOBILE

Broaște, Balamale, Cui, Lacăte, Var hydraulic, Ciment, Nicovale, Menghinene și unelte de Tâmplărie, etc. etc. etc.

Toate cu prețurile foarte eftine

COFETĂRIA LA „FURNICA”

a Dămnului

PETRE POSTELNICU

e asortată cu cele mai delicioase
Bomboane și Dulcețuri

DROGUERIE MEDICINALA

Alex. I. Heldenbusch

— CONSTANȚA —

STRADA CAROL I (SUB HOTEL REGAL)

Asortată cu toate articolele acestei branșe ca: *parfummuri, articole de toaletă, cauciucuri, seringi etc.*, se vinde mai eftin ca ori-unde.

MARE DEPOZIT DE MARE DEPOZIT

Vinuri indigene și Tuică naturală

La Dămnul

G. RIZESCU (zis BUCUREȘTEANU)